

Skellefteå kommuns yttrande över Remiss av SOU 2025:102 - Bättre ansvarsfördelning

Skellefteå kommun har erhållit rubricerade remiss, och avger härmed följande yttrande:

Sammanfattning

Justitiedepartementet har sänt ut en begäran om remiss till flera instanser och bland dem Skellefteå kommun på betänkande SOU 2025:102.

Betänkandet anför att vissa av Polisens uppdrag ska skjutas över på Länsstyrelsen, Transportstyrelsen men primärt kommunerna.

Fördelningen av uppdragen nedan är punkt 1-7 föreslås skötas av kommunen, 8 av Transportstyrelsen och 9 av Länsstyrelsen.

De arbetsuppgifter som föreslås flyttas från polisen är:

1. tillstånd att använda offentlig plats enligt 3 kap. 1 § ordningslagen (1993:1617),
2. tillstånd till sprängning inom detaljplanelagt område enligt 3 kap. 6 § första stycket ordningslagen,
3. tillstånd till skjutning med eldvapen inom detaljplanelagt område enligt 3 kap. 6 § första stycket ordningslagen,
4. tillstånd för den under 18 år att använda luft- eller fjädervapen inom detaljplanelagt område utomhus enligt 3 kap. 6 § andra stycket ordningslagen,
5. tillstånd till användning av pyrotekniska varor enligt 3 kap. 7 § ordningslagen,
6. tillstånd enligt lokala föreskrifter enligt 3 kap. ordningslagen,
7. tillstånd att inneha eller använda pyrotekniska varor på en idrottsanläggning när idrottsarrangemang anordnas där enligt 5 kap. 3 § ordningslagen,
8. hantering av begäran om rättelser och bestridanden enligt lagen om felparkeringsavgift (1976:206),
9. instängsling och andra skyddsåtgärder vid övergivna gruvhål enligt Kungl. Maj:ts ämbetsskrivelse den 13 januari 1956 till samtliga länsstyrelser angående föreskrifter om anordnande i vissa fall av stängsel vid övergivna gruvhål m.m.

Skellefteå kommuns Samhällsbyggnadsförvaltning anser att:

Punkt 1.

Flytt av uppdrag kommer resultera i att flera heltidstjänster behöver tillsättas på samhällsbyggnad då verksamheteten som handlägger remisserna idag går från remissinstans till beslutande instans och kontrollorgan. Svarstiden till sökande kommer inte kortas ned nämnvärt då remissvar ändå måste sökas hos polisen som kommer ha mindre personal som kan svara på remisser.

Om uppdraget skulle överföras till kommunerna så anser kommunen att lagstiftningen bör ses över så att vissa enklare upplåtelser inte behöver yttrande från polisen, exempel på sådana är gatupratäre, tillfällig saluplats och varuställ. Kommunen anser även att medel ska tillföras från staten för att primärt underlätta för den ökade arbetsbördan som uppstår och drabbar mindre kommuner extra hårt. Om avsikten är att kommunen ska använda full kostnadstäckning så behöver gränsdragningar klargöras ytterligare.

Punkt 2 till 7.

Frågor som rör skjutning, explosiva varor och sprängningar har en tydlig koppling till Polismyndighetens kärnverksamhet. Sedan lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor trädde i kraft har flera betydande ändringar genomförts, särskilt efter 2022, med syfte att motverka det ökande antalet illegala sprängningar.

Sedan ansvaret för tillstånd och tillsyn över explosiva varor 2010 överfördes från Polismyndigheten till kommunerna, har samhällsutvecklingen medfört att lagens tillämpning successivt förskjutits från olycksförebyggande till brottsförebyggande. Mot denna bakgrund framstår det som rimligt att tvärtom överväga en återföring av ansvaret till Polismyndigheten, för att stärka det brottsförebyggande arbetet och säkerställa en mer effektiv hantering.

Det är anmärkningsvärt att betänkandet (s. 58) inte berör ett av lagens centrala syften – att förhindra obehörigt förfarande med de varor som omfattas av regleringen. Denna utelämnning riskerar att försvaga förståelsen för den starka kopplingen mellan lagstiftningen om brandfarliga och explosiva varor och Polismyndighetens uppdrag. Detta gäller särskilt med beaktande av att Polismyndigheten har exklusiv tillgång till belastningsregistret, vilket innebär att kommunen i praktiken ändå måste inhämta information från polisen inför varje enskilt beslut. Mot denna bakgrund bör ansvaret för dessa beslut fortsatt åvila Polismyndigheten.

Punkt 8.

Skellefteå kommun anser att om uppgiften ska flyttas från polisen så ska kommunen inte vara den som utför denna uppgift då flertalet kommuner direkt eller indirekt utfärdar sagda felparkeringsavgifter. Detta är viktigt för att stävja korruption. Transportstyrelsen är ett bra alternativ.

Punkt 9.

Skellefteå kommun anser att Länsstyrelsen är ett bra alternativ.

Generella betänkligheter är:

De tillståndsmässiga konsekvenserna för tillståndssökande

En överföring av tillståndsprövning från Polismyndigheten till kommunerna medför betydande ekonomiska konsekvenser för den enskilde. Erfarenheter från tidigare ansvarsförskjutning visar att avgifterna i många fall har ökat avsevärt som till exempel från under 1 000 kronor år 2009 när tillståndsansvaret för explosiva varor fanns hos Polismyndigheten till över 10 000 kronor i dagsläget när kommunerna

reglerar avgiften. Detta beror på att kommunerna, till skillnad från statliga myndigheter, har ett krav på full kostnadstäckning för avgiftsfinansierad verksamhet.

Det är därför av vikt att beakta hur ansvarsfördelningen påverkar kostnadsbilden för tillståndssökande, särskilt i ljuset av att avgifterna kan utgöra ett hinder för laglig hantering av explosiva varor.

Risk för bristande likvärdighet

Att flytta ansvar från en nationell myndighet till 290 kommunala myndigheter innebär en påtaglig risk för variation i tillämpningen. Många kommuner saknar i dag tillräckliga resurser och kompetens för att hantera tillstånds- och tillsynsfrågor på ett rättssäkert och enhetligt sätt. Även om avtalssamverkan är möjlig, används den sällan i praktiken, bland annat på grund av ekonomiska incitament att behålla uppdraget inom den egna organisationen.

För den enskilde innebär detta att handläggningstider, avgifter och bedömningar kan variera kraftigt beroende på kommun, vilket strider mot principen om likvärdig offentlig service.

Förslag

Ansvar för tillståndsprovning och tillsyn av explosiva varor återförs till Polismyndigheten, i syfte att stärka det brottsförebyggande arbetet och säkerställa en enhetlig och rättssäker hantering i hela landet.

Avgiftsnivåer och kostnadskonsekvenser för tillståndssökande utreds vidare, med särskilt fokus på att undvika ekonomiska hinder för laglig hantering av explosiva varor.

Likvärdighet i tillämpningen säkerställs, exempelvis genom nationella riktlinjer eller samordning, för att motverka variationer mellan kommuner.